

## Utbildningsinspektion i Södermalmsskolan och Knaftens skola grundskolor F–6

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

#### Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

#### Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

#### Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

## Genomförandet av inspektionen i Södermalmsskolan och Knaftens skola

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Södermalm och Knaftens skolor har bestått av experterna Britta Olsson och Solweig Bäckman.. Besök i Södermalms och Knaftens skolor inleddes den 14 mars och avslutades den 15 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och , dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Södermalmsskolan och Knaftens skola genomfördes formella intervjuer med rektorn, specialpedagoger och personal från förskoleklass, årskurs 2 och 6. Gruppintervjuer genomfördes också med ett antal elever i årskurs 6 samt med en grupp föräldrar med barn i de berörda klasserna. Lektioner i årskurs 2 och 6 samt verksamheten i förskoleklass besöktes. Under besöket fördes också spontana samtal med elever, lärare och måltidspersonal.

## Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Södermalmsskolan</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|-------------------------|--------------------------|
| Skolbarnsomsorg         | 45                       |
| Förskoleklass           | 15                       |
| Grundskola              | 134                      |

| <b>Knaftens skola</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|-----------------------|--------------------------|
| Skolbarnsomsorg       | 11                       |
| Förskoleklass         | 4                        |
| Grundskola            | 29                       |

Södra området omfattar bland annat rektorsområdet Södermalms och Knaftens skolor samt tillhörande fritidshem. Utbildningen vid skolorna omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt skolbarnsomsorg. Fritidsverksamheten vid skolorna är förlagd till förskoleklassens lokaler och angränsande lokaler i samma byggnad. I Södermalmsenheten ingår även förskolan Daggekåpan som ligger

invid skolans lokaler. Södermalmsskolan har "Skolskogen" som profil och Knaften har en uttalad teknikprofil. I skolområdet ingår också förskoleverksamhet.

Den pedagogiska personalen arbetar i arbetslag med indelningen F-3 och 4-6 vid Södermalmsskolan och F-6 vid Knaftens skola. Vid Södermalmsskolan ingår inte skolbarnsomsorgen i något arbetslag. Eleverna vid Södermalmsskolan är organiserade i årskursvisa klasser och eleverna i Knaftens skola är organiserade i åldersintegrerade klasser med indelningen F-1, 2-4 och 5-6.

Södermalmsenheten är belägen i centrala Lycksele med närhet till skog och djurpark. Alla elever bor nära skolan. Skolbyggnaden totalrenoverades år 2002. Skolgårdens utformning med olika redskap för aktiviteter ger goda möjligheter till varierade rastaktiviteter. Eleverna har slöjd på Finnbacksskolan.

Knaftens skola ligger 18 km från Lycksele centrum. Skolbyggnaden utgörs av en huskropp med tillbyggnad. Eleverna har god tillgång till utomhusaktiviteter av olika slag, exempelvis fotbollsplan, isbana och skidspår. För att utnyttja idrottshall, badhus och kommunbibliotek åker eleverna in till Lycksele. Skolgårdsmiljön är stimulerande men eleverna uppger att de saknar den klätterställning som tidigare fanns. Ungefär hälften av eleverna vid skolan åker skolskjuts. De framhåller att detta inte medför väntetid eller stress.

Lycksele barnomsorgs- och utbildningsnämnd genomförde inför läsåret 2004/05 en förändring i organisationen från tre till två grundskoleområden. Inför kommande verksamhetsår planeras ytterligare en förändring av organisationen. Enligt intervjuer finns en oro bland de flesta berörda över de förestående förändringarna.

## Bedömning

### 1. Kunskaper, utveckling och lärande

Elever och föräldrar vid Knaftens skola har kännedom om målen i kursplanerna för respektive ämne. Uppnåendemål för årskurs 5 i samhällsorienterande ämnen finns exempelvis anslagna i klassrummet och eleverna har sina personliga mål anslagna på undersidan av bänkklocket. Vidare får föräldrar information om målen och utvecklingssamtalen relateras till dessa. Inspektionen visar på ett medvetet arbete vid Knaftens skola med att tydliggöra hur innehåll och arbetsätt utgör redskap för att nå målen i kursplanerna för utbildningen.

Vid Södermalmsskolan har elever och föräldrar i allmänhet liten kännedom om målen i läroplanen och i kursplanerna för respektive ämne. Särskilt tydligt är detta avseende andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Enligt inspektörerna kan detta medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Vidare kan föräldrarnas bristande kännedom om kursplanernas mål innebära att föräldrarna inte lika tydligt kan följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till målen för utbildningen, både övergripande och i de olika ämnena.

Skolorna har genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Knaftens skola har samtliga elever nått målen avseende ämnesproven i svenska, engelska

och matematik för år 2004. Vid Södermalmsskolan har nästan alla uppnått målen för ämnesproven i matematik och engelska för samma läsår. Målen för ämnesproven i svenska har 21 av de 23 eleverna uppnått. Åtgärdsprogram är utarbetade avseende de elever som inte har uppnått målen.

Nationella diagnoser i matematik för årskurs 2 visar ett förbättrat resultat för skolorna det senaste året. Kommunen planerar för att en pedagog per skolenhet skall få kompetensutveckling på 10 poäng i ämnet matematik.

Vid inspektionen framkommer en uttalad policy att det är kunskapsutvecklingen i svenska, engelska och matematik som skall prioriteras. På skolorna ansvarar den enskilde läraren för utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling. Några dokumenterade resultat avseende mål att uppnå i årskurs 5 i andra ämnen än svenska, engelska och matematik framkommer inte vid inspektionen. Dessa resultat efterfrågas inte av skolledningen eller kommunen. Vid intervjuer framkommer ett behov av dokumentation avseende elevernas kunskapsutveckling vid exempelvis övergång mellan årskurser och skolor.

Södermalmsskolan genomför mycket upplevelsebaserad undervisning utomhus genom arbetet i "Skolskogen". Även Knaftens skola använder utomhusmiljön för lärande, till exempel inom temat "Höst" och i ämnet teknik när eleverna utomhus testar olika konstruktioner. Eleverna har ett positivt förhållningssätt till miljön och ser naturen som en resurs. De tränas också i att ta eget ansvar för natur och miljö.

Intervjuer med lärare och föräldrar stödjer bilden av att eleverna vid skolorna tillägnar sig goda kunskaper inom ämnen och ämnesområden. Enligt intervjuer vid Södermalmsskolan betonas främst ämnena svenska, engelska och matematik. Personalen benämner dessa ämnen "basämnena". Vid inspektionstillfället visas också exempel på att eleverna utifrån ålder och mognad har utvecklat en insikt i sitt eget sätt att lära och att eleverna kan arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna uppvisar oftast en nyfikenhet och en lust att lära.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att resultat inom området kunskaper, utveckling och lärande vid Södermalmsskolan i de flesta avseenden är goda. Vid Knaftens skola är resultaten goda.

Inspektörerna bedömer dock att Södermalmsskolan bör förbättra arbetet med hur skolan, utifrån kursplanernas krav, följer och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Skolan bör också förbättra informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål.

Vidare bör båda skolorna förbättra dokumentationen av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

## **2. Arbetsmiljö och delaktighet**

Den samlade bilden från inspektionen av Södermalmsskolan och Knaftens skola är trygga skolor med öppen stämning mellan personal och elever. Vid Södermalmsskolan uppger dock personal att elevernas språkbruk behöver förbättras. Föräldrar uppger också en viss oro över pojkarnas beteende under raster. Skolan har ett schemalagt rastvaktssystem.

Elever och föräldrar vid Knaftens skola uppger att barnen är allas barn i skolan och att barnen utvecklat en förståelse för varandras olikheter. Eleverna vid skolan visar ett bra förhållningssätt gentemot varandra som präglas av tolerans och respekt. Dagligen arbetar eleverna över åldersgränserna och utför aktiviteter tillsammans på ett naturligt sätt, vilket bekräftas av intervjuer och inspektörernas observationer. Vidare arbetar föräldrarna i byn och i de omkringliggande byarna aktivt för att varje år bjuda in eleverna till sina hem.

På Södermalm och Knaftens skolor finns en trygghetsplan som även omfattar handlingsprogram mot kränkande behandling. Enligt intervjuerna stämmer programmet väl med hur skolorna hanterar de fall av kränkningar som uppstår i verksamheten. Trygghetsplanen innehåller inte någon beskrivning av hur skolorna hanterar kränkningar mellan vuxen och elev. Vid intervjuer framkommer dock att Södermalmsskolan har åtgärdat sådana kränkningar trots avsaknad av beskrivning på hur detta skall hanteras. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling är inte känt av elever och föräldrar vid Södermalmsskolan.

Former för klassråd och elevråd finns vid skolorna och de genomförs kontinuerligt. Vid Knaftens skola har skolans trivselregler diskuterats på klassråden. På Södermalmsskolan har rektorn kontinuerliga elevmöten som är uppskattade av eleverna och under vilka exempelvis elevernas förhållningssätt diskuteras. Några elevmöten med rektorn förekommer inte på Knaftens skola. Klassråd och elevmöten kopplas på ett tydligt sätt till skolans uppdrag att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former.

Vid skolorna finns skolråd med föräldrarepresentanter från varje årskurs. Skolråden har regelbundna möten och arbetar främst med miljöfrågor och aktiviteter för barnen. Vid Knaftens skola är föräldrarna delaktiga i arbetet med arbetsplanen och skolans trivselregler.

Det förekommer hälsofrämjande arbete av olika slag. Vid Södermalmsskolan genomförs aktiviteter främst i samband med arbetet i "Skolskogen". Förutom ämnet idrott och hälsa arbetar skolan praktiskt på olika sätt med motion och kost.

Eleverna vid Knaftens skola har aktiviteter anpassade efter årstiderna. De yngre eleverna har haft korta inslag av skridskoskola varje dag medan de äldre promenerar, åker skidor eller skridskor och genomför temaveckor i köket.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att arbetsmiljön och delaktigheten vid skolorna i de flesta avseenden är av god kvalitet.

Skolornas handlingsprogram mot kränkande behandling bör förbättras så att det även omfattar hur skolan skall arbeta för att motverka kränkningar mellan vuxen och elev. Mot bakgrund av det ovärdade språkbruket och elevernas förhållningssätt på exempelvis raster bör Södermalmsskolan arbeta vidare med att öka elevernas tolerans och respekt gentemot varandra.

### 3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

I skolornas arbetsplaner återges både nationella mål att sträva mot och skolornas egna bearbetningar av de nationella målen inom läroplanens åtta målområden. Samtliga målområden inom läroplanens mål och riktlinjer återfinns i den

lokala arbetsplanen för Knaften. Målområdet bedömning och betyg tas inte upp i Södermalms arbetsplan. Enligt intervjuer med personalen utgör arbetsplanen ett viktigt stöd i arbetet vid Knaftens skola. Vid Södermalmsskolan uppges att den skulle kunna vara ett stöd om den blev mer levande.

Profileringen inom Södermalmsskolan är inriktad mot området miljö. Knaftens skola inriktar sin profil mot teknik. Södermalmskolan arbetar med "Skolskogen" där arbetet bedrivs i form av teman som uppskattas av eleverna. Exempel på teman är första hjälpen, göra upp eld och klara sig om man går vilse. Vid Knaftens skola arbetar eleverna bland annat med teknik i dåtid, nutid och framtid samt med praktiska konstruktioner.

En ny handlingsplan i syfte att förebygga, upptäcka och möta språk-, läs- och skrivsvårigheter avseende förskolan till och med årskurs 6 är utarbetat för Lycksele kommun. Bedömning av elevernas tal- och språkförmåga görs i förskoleklassen av talpedagog. I övriga klasser gör klasslärare bedömningar i form av fonolek, läskedjor, diagnoser av olika slag samt nationella prov. Skolorna genomför den beslutade kartläggningen.

Kommunens policy är att placera yngre elever med utländsk bakgrund på olika skolor. Rektor beslutar om lokala lösningar. Efter varierande tid så integreras eleverna i klass. Vid Södermalmskolan finns integrerade elever i klasserna. Vid inspektionen får enstaka nyanlända elever till största delen sin undervisning av en förskollärare med lång erfarenhet av arbetet i förberedelseklass. De utlandsfödda eleverna erbjuds ett extra skolår före årskurs 5, vilket oftast tas emot.

Arbetssätten vid skolorna varierar beroende på vilken lärare eleverna har. Vid Knaftens skola framkommer en tydlig samsyn över åldersgränserna avseende arbetssätt och arbetsformer. Vidare använder lärarna där ganska ofta konferens-tid till pedagogiska diskussioner. Personalen på Södermalmsskolan efterlyser mera av en röd tråd i undervisningen och att de diskussionsämnen som tas upp vid den gemensamma konferensen leder till fördjupade pedagogiska diskussioner.

Vid Knaftens skola har elever och personal utbyte och kontinuerliga kontakter med en skola i Holland. De äldre eleverna har brevvänner som de kommunicerar med på engelska genom e-post och ibland utbyter de elevarbeten. Vidare arbetar skolan med ett EU-projekt avseende kunskaper om den egna regionen som på sikt skall leda till ökad europeisk förståelse bland eleverna.

Elevernas inflytande över arbetssätt, arbetsformer, innehåll och tidsanvändning vid Södermalmsskolan varierar. Det kan variera från vid enstaka tillfällen där eleverna får välja mellan två tydligt definierade alternativ till temaarbeten där eleverna har inflytande över både innehåll och form.

Veckomål läggs upp för Södermalmsskolan äldre elever. De yngre har kortsiktigare mål.

Inspektörerna finner dock att Södermalmsskolan inte alltid tillgodoser de yngre elevernas behov av utmaningar för att de skall kunna bevara lusten att lära.

De äldre eleverna vid Knaftens skola får mål för veckan som har sin grund i de nationella målen. Till veckans mål tillfogar eleverna själva sina egna mål som diskuterats fram vid utvecklingssamtalen. De har målen och tid för uppföljning

lätt tillgängliga i sina bänkar. Vid veckans slut följs arbetet och målsättningarna upp. Ibland återkopplas elevernas lärande och genomförda arbeten direkt till de nationella målen.

I förskoleklassen vid skolorna finns en tydlig struktur där ord och begrepp integreras i dagens rutiner. Den fria leken har ett stort utrymme. I arbetet med att öka barnens språkliga medvetenhet arbetar förskoleklassen med arbetsmaterialet "Bokstavslandet".

Lilla hälsorådet vid Södermalms och Knaftens skolor träffas varannan vecka. I skolans hälsoråd ingår rektor, specialpedagoger, skolsköterska. Berörd klasslärare är närvarande när ett elevärende diskuteras första gången. Elevvårdskonferenser förekommer, i vilka rektor deltar, och de genomförs vid behov.

Vid Södermalms och Knaftens skolor finns tre specialpedagoger som arbetar deltid. De har regelbundna träffar med rektorn i lilla hälsorådet. Varje termin genomförs gruppkonferenser. Där sker en kartläggning av elevers behov inom rektorsområdet.

I kommunen finns stora hälsorådet som berör alla skolorna i södra området. Stora hälsorådet skall vara en arena för samarbete, inflytande, ge en gemensam bild för prioritering av viktiga hälsofrågor för barnens lärande och deras lärandemiljö.

Kommunen har utarbetade rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Vid inspektionen framkommer att dessa rutiner inte är väl kända i verksamheten. Exempel på identifiering av barn i behov av stöd utgörs av screening, signaler från klasslärare och föräldrar eller utifrån överenskommelser i samband med utvecklingssamtal. Specialpedagogerna ansvarar för kartläggning av elevens behov och lärandemiljön samt att åtgärdande insatser genomförs och utvärderas.

Åtgärdsprogram skrivs av klassläraren med stöd av specialpedagogen för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder. Alla arbetslag har fått utbildning i hur åtgärdsprogram upprättas.

Utvecklingssamtal genomförs minst en gång per termin med alla elever och föräldrar. Inspektionen visar att utvecklingssamtalen vid skolorna generellt ger information om elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling. Vid Södermalmsskolan framkommer i intervjuer att beskrivningen av elevernas kunskapsutveckling i flera ämnen inte tydligt kopplas till kursplanernas mål.

I skolorna varierar samtalets upplägg beroende på vilken lärare som håller i utvecklingssamtalet. Även innehållet i den information som skolan ger elever och föräldrar inför samtalet varierar, liksom den dokumentation som utgör underlag för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Exempelvis sätter eleverna i Knaftens skola sina personliga mål vilka synliggörs och kontinuerligt följs upp och utvärderas. För de äldre eleverna tydliggör lärarna kursplanernas mål genom ständig dialog om innehåll samt val av arbetssätt och arbetsformer. För de yngre eleverna upprättas individuella utvecklingsplaner.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen inom Södermalmsskolan är av godtagbar kvalitet och vid Knaftens skola av mycket god kvalitet.

Inspektörerna bedömer att Södermalmsskolan bör förbättra personalgruppernas samverkan. Detta tydliggör den röda tråden i elevernas lärande. Elevernas reella inflytande över sitt lärande bör också förbättras. Vidare bör skolan arbeta så att de yngre eleverna bevarar lusten att lära.

#### 4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Södermalm och Knaftens skolor tillhör södra grundskoleområdet i kommunen. Det finns en rektor med ansvar för båda skolorna och skolbarnsomsorgen. I ansvarsområdet ingår också förskoleverksamhet vid Södermalmsenheten. Vidare har rektorn ett övergripande ansvar för ekonomi i södra grundskoleområdet. Nuvarande rektorn har arbetat sju år vid Södermalmsskolan och är nuvarande läsårs ny som rektor för Knaftens skola.

Rektorn är placerad på Finnbacksskolan i centrala Lycksele och besöker skolorna varje vecka. Rektor har medarbetarsamtal med arbetslagen. Vid inspektionen framkommer att rektorn är tillgänglig. I intervjuer framförs dock tveksamheter om rektorn har fått tillräckliga förutsättningar att kunna hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet eller att ta det övergripande pedagogiska ledningsansvaret.

Skolorna har kontaktpolitiker. Skolornas personal uppfattar att politikernas engagemang varierar och främst omfattar frågor av ekonomisk art.

Utvärderingar av måluppfyllelsen redovisas i verksamhetsberättelser och i kvalitetsredovisningar från arbetslagen. Dessa sammanställs till en kvalitetsredovisning av rektorn. Vid inspektionen framkommer inte några kvalitetsredovisningar för läsåret 2003/04 vid Södermalmsskolan och Knaftens skola. Enligt intervjuer ligger utvärderingen av Knaftens arbetsplan till grund för skolans kvalitetsredovisning och Södermalmsskolans kvalitetsredovisning har kommit bort. Vid inspektionen fick inspektörerna delar av den.

Bedömning av måluppfyllelsen sker utifrån observationer och samtal med elever och föräldrar. Skolorna har också omarbetat och använt vissa av Skolverkets verktyg för kvalitetsarbete (BRUK). Värderingen har föregåtts av en individuell värdering och sedan en sammanvägning inom arbetslaget.

Målområdena har i skolornas arbetsplaner konkretiserats i form av förväntade resultat som sedan bedöms enligt ovan. Rektor återkopplar synpunkter på inlämnade verksamhetsberättelser från arbetslagen. Inspektionen visar att föräldrar och elever inte är delaktiga i arbetet med arbetsplanen vid Södermalmsskolan.

Någon systematisk analys av resultaten framkommer inte vid inspektionen. För Knaftens skola leder exempelvis utvärderingen av målen i arbetsplanen för 2003/04 till förändrade mål inför arbetsplanen för år 2004/05. Exempel på förändrade mål i arbetsplanen för skolan är exempelvis att synliggöra målen för eleverna och förbättra elevernas medvetenhet om personliga mål.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete inom skolorna Södermalm och Knaften är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att rektorn bör ta ett tydligare ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna. Kommunen kan också se över om

rektorn har reella förutsättningar att vara förtrogen med den dagliga verksamheten och ta det övergripande pedagogiska ledningsansvaret.

Inspektörerna bedömer också att den av kommunen beslutade gemensamma strukturen för arbetsplaner och kvalitetsredovisningar ger förutsättningar för ett bra kvalitetsarbete. Dock bör arbetet med arbetsplanen och kvalitetsredovisningen i skolorna utvecklas och då även göra elever och föräldrar delaktiga.

## 5. Tillgång till utbildning och omsorg

Informationen om skolornas verksamhet får föräldrarna bland annat genom föräldramöten, utvecklingssamtal, informationsbrev, loggböcker och genom skolråd eller klassföräldragrupp.

Eleverna i årskurs 6 vid skolorna erbjuds språkval inför årskurs 7.

För Södermalmsskolan används tidsutrymmet för elevens val till arbetet med Skolskogen. Exempel på aktiviteter är att göra upp eld, hur göra om man går vilse samt hur man är aktsam om naturen. Eleverna har inte valt detta men de tycker att Skolskogen är ett trevligt projekt. Vid Knaftens skola anser personalen att den form för elevens val som skolan hade tidigare tog mycket tid och andra resurser i anspråk. Därför bedrivs elevens val numera i form av temaarbeten. Eleverna uppfattar inte detta som deras val.

Inspektionen visar att det inte förekommer någon undervisning i teknik och i hem- och konsumentkunskap före årskurs sex i Södermalms skola och eleverna ges således inte möjlighet att nå målen för årskurs 5 i dessa ämnen. Detta har inte uppmärksammats av vare sig personal, elever eller föräldrar. Enligt inspektörerna skall detta ses mot bakgrund av elevernas och föräldrarnas begränsade kännedom om målen i respektive kursplan och att Södermalmsskolans utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas krav inte genomförs systematiskt i samtliga ämnen.

Vid Södermalmsskolan erbjuds modersmålsundervisning på arabiska. Undervisningen sker efter timplanebunden tid. På skolan finns en arabisktalande lärare. Någon studiehandledning på modersmålet erbjuds inte.

Vid inspektionen framkommer behov av studiehandledning på modersmål då alla elever från utlandet erbjuds ett extra skolår för årskurs 5.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att elevernas tillgång till utbildning vid Södermalmsskolan i flera avseenden inte är godtagbar. Vid Knaftens skola är den dock godtagbar.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid skolorna inte har reella valmöjligheter inom elevens val.

Vidare genomför inte Södermalmsskolan undervisning i hem- och konsumentkunskap samt teknik förrän i årskurs 6. Detta medför att eleverna inte ges förutsättningar att nå de nationella målen för årskurs 5.

Eleverna vid Södermalmsskolan erbjuds inte studiehandledning på modersmålet och föräldrarna informeras inte heller om denna rättighet. Vidare kan förskoleklassen vid Södermalmsskolan arbeta stödjande för utvecklingen av barnens modersmål.

## 6. Resurser

I kommunen pågår under läsåret 2004/05 kompetensutveckling i relationskompetens. Kommunen har också under våren 2005 erbjudit kompetensutveckling i betyg och bedömning samt utveckling av resultat och målstyrning. Planerade insatser gäller individuella utvecklingsplaner, matematikdidaktik samt "framtidens lärande". Enligt intervjuer har anslaget för kompetensutveckling minskat. Vid inspektionen framkommer att det pågår en övergripande inventering i kommunen av kompetensutvecklingsbehov.

Målsättningen för skolorna är att prioritera de lägre årskurserna vid fördelning av resurser. Stödet till eleverna läggs i perioder under läsåret. Specialpedagogerna och rektorn diskuterar omfördelning av resurser i lilla hälsorådet och även i gruppkonferensen tillsammans med klassläraren. Inspektionen visar att dessa former möjliggör för rektorn att ha god kännedom om de olika verksamheter-  
nas behov av resurser.

Personalen vid skolorna har med något undantag adekvat utbildning. Det förekommer att lärare undervisar i ämnen som de inte har utbildning i. Eleverna får undervisning i slöjd vid en annan skola.

Eleverna vid skolorna har tillgång till datorer och läromedel lämpade för verksamheten. Knaftens skola har sin internetuppkoppling genom modem och detta ställer ibland till problem. Skolorna är nyligen renoverade och lokalerna är trivsamma och anpassade för funktionshindrade.

Eleverna har bra tillgång till bibliotek genom stöd från kommunbibliotek och genom bokbuss samt kommunens läromedelscentral.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolorna har goda förutsättningar att nå de mål som anges i kursplanerna och läroplanerna.

Inspektörerna bedömer dock att skolorna bör fullfölja intentionen med att ge personalen en adekvat kompetensutveckling.

### Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Södermalmsskolan är av godtagbar kvalitet och vid Knaften skola är den av god kvalitet. Södermalmsskolans arbete med Skolskogen och Knaftens skolans aktiva arbete med målen för verksamheten är av stor vikt för elevernas lärande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Södermalmsskolans arbete med att följa, utvärdera och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen bör förbättras,
- Södermalmsskolans information till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål bör förbättras,
- skolornas handlingsprogram mot kränkande behandling bör förbättras så att de även omfattar kränkningar mellan vuxen och elev,
- Södermalmsskolans arbete med att öka elevernas tolerans och respekt gentemot varandra bör förbättras,

- personalgruppernas samverkan för att främja elevernas lärande vid Södermalmsskolan bör förbättras,
- elevernas möjligheter till ett reellt inflytande över sitt lärande bör förbättras,
- rektorn bör tydligare ta ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen av skolorna,
- skolorna bör utveckla arbetet med arbetsplan och kvalitetsredovisning samt elevers och föräldrars delaktighet i detta arbete bör förbättras samt
- arbetet med att ge personalen kompetensutveckling utifrån de behov som finns bör förbättras.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Eleverna vid skolorna har inte några reella valmöjligheter inom elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Eleverna vid Södermalmsskolan erbjuds inte studiehandledning på modersmålet och föräldrarna informeras inte om denna rättighet (5 kap. 2 och 3 §§ grundskoleförordningen samt avsnitt 1 i läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Eleverna vid Södermalmsskolan får inte undervisning i hem- och konsumentkunskap samt teknik så att de har möjligheter att nå de nationella målen för årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och förordningen om kursplaner för grundskolan).

Datum

Ort

2005-08-12

Umeå

Britta Olsson

Solweig Bäckman